



# basic education

Department:  
Basic Education  
**REPUBLIC OF SOUTH AFRICA**

## **SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN**

**GESKIEDENIS V1**

**MEI/JUNIE 2025**

**PUNTE: 150**

**TYD: 3 uur**

**Hierdie vraestel bestaan uit 9 bladsye en 'n addendum van 14 bladsye.**

**INSTRUKSIES EN INLIGTING**

1. Hierdie vraestel bestaan uit AFDELING A en AFDELING B wat op die voorgeskrewe inhoudsraamwerk in die KABV-dokument gebaseer is.

**AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**

VRAAG 1: DIE KOUE OORLOG: DIE OORSPRONG VAN DIE KOUE OORLOG

VRAAG 2: ONAFHANKLIKE AFRIKA: GEVALLESTUDIE – ANGOLA

VRAAG 3: BURGERLIKE VERSET VANAF DIE 1950's TOT DIE 1970's: DIE AMERIKAANSE BURGERREGTEBEWEGING

**AFDELING B: OPSTELVRAE**

VRAAG 4: DIE UITBREIDING VAN DIE KOUE OORLOG: GEVALLESTUDIE – VIËTNAM

VRAAG 5: ONAFHANKLIKE AFRIKA: GEVALLESTUDIE – DIE KONGO

VRAAG 6: BURGERLIKE VERSET VANAF DIE 1950's TOT DIE 1970's: DIE SWARTMAGBEWEGING

2. AFDELING A bestaan uit DRIE brongebaseerde vrae. Bronmateriaal wat benodig word om hierdie vrae te beantwoord, kan in die ADDENDUM gevind word.
3. AFDELING B bestaan uit DRIE opstelvrae.
4. Beantwoord DRIE vrae soos volg:
  - 4.1 Ten minste EEN moet 'n brongebaseerde vraag wees en ten minste EEN moet 'n opstelvraag wees.
  - 4.2 Die DERDE vraag kan óf 'n brongebaseerde vraag óf 'n opstelvraag wees.
5. Jy word aangeraai om EEN uur per vraag te bestee.
6. In die beantwoording van die vrae moet jy jou kennis, vaardighede en insig gebruik.
7. Jy sal benadeel word deur die blote oorskryf van die bronne as antwoorde.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.
9. Skryf netjies en leesbaar. ...

**AFDELING A: BRONGEBASEERDE VRAE**

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar nie meer as TWEE vrae nie, in hierdie afdeling. Bronmateriaal wat gebruik moet word om hierdie vrae te beantwoord, is in die ADDENDUM vervat.

**VRAAG 1: HOE HET DIE VERSPREIDING VAN KOMMUNISME IN EUROPA NÁ DIE TWEEDE WÊRELDOORLOG (1945) TOT KOUE OORLOG-SPANNING TUSSEN DIE VERENIGDE STATE VAN AMERIKA (VSA) EN DIE SOWJETUNIE (USSR) GELEI?**

Bestudeer Bron 1A, 1B, 1C en 1D en beantwoord die vrae wat volg.

**1.1 Verwys na Bron 1A.**

- |       |                                                                                                                                                                     |         |     |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|-----|
| 1.1.1 | Waaroor, volgens die bron, was Britse Premier Winston Churchill besorg rakende die bedoelings van die Sowjetunie en hulle kommunistiese internasionale organisasie? | (1 x 2) | (2) |
| 1.1.2 | Definieer die konsep ' <i>Iron Curtain</i> ' ( <i>Ystergordyn</i> ) in jou eie woorde.                                                                              | (1 x 2) | (2) |
| 1.1.3 | Identifiseer enige TWEE beroemde stede in die bron, wat onder die Sowjet-invloedsfeer lê.                                                                           | (2 x 1) | (2) |
| 1.1.4 | Lewer kommentaar op waarom jy dink Britse Premier Churchill bekommerd was oor die opkoms en dominansie van kommunistepartye in die oostelike state van Europa.      | (1 x 2) | (2) |
| 1.1.5 | Verduidelik waarom 'n geskiedkundige hierdie bron as betroubaar sou beskou om die bedreiging wat Sowjet-ekspansionisme in Europa ingehou het, te verstaan.          | (2 x 2) | (4) |

**1.2 Bestudeer Bron 1B.**

- |       |                                                                                                                                |         |     |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|-----|
| 1.2.1 | Lewer kommentaar op hoe Stalin in die spotprent uitgebeeld word.                                                               | (2 x 2) | (4) |
| 1.2.2 | Gebruik die bewyse in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom kommunisme nie na die volgende lande uitgebrei het nie: |         |     |
|       | (a) Griekeland en Turkye                                                                                                       | (1 x 2) | (2) |
|       | (b) Frankryk                                                                                                                   | (1 x 2) | (2) |

## 1.3 Gebruik Bron 1C.

- 1.3.1 Wie, volgens die bron, het in 1947 vir Byrnes as die Amerikaanse Minister van Buitelandse Sake vervang? (1 x 1) (1)
- 1.3.2 Identifiseer TWEE redes in die bron wat die anti-kommunistiese regerings van Turkye en Griekeland gegee het om hulp by die VSA te kry. (2 x 1) (2)
- 1.3.3 Lewer kommentaar op waarom Acheson die sessie van die Kongres om 'n besluit oor die verskaffing van hulp aan Turkye en Griekeland te neem, as 'Armageddon' beskou het. (2 x 2) (4)
- 1.3.4 Gee TWEE redes, volgens die bron, wat Acheson aangevoer het toe hy die aard van die debat oor die noodsaaklikheid om Griekeland en Turkye te help, verander het. (2 x 1) (2)

- 1.4 Gebruik Bron 1A en Bron 1C. Lewer kommentaar op hoe die inligting in Bron 1A die bewyse in Bron 1C met betrekking tot die verspreiding van kommunisme in Europa ná die Tweede Wêreldoorlog ondersteun. (2 x 2) (4)

## 1.5 Raadpleeg Bron 1D.

- 1.5.1 Noem TWEE Oos-Europese lande in die bron wat besondere belangstelling in die Europese Herstelprogram getoon het. (2 x 1) (2)
- 1.5.2 Volgens die bron, waarom het Stalin die Tsjegge en andere teen deelname aan die Europese Herstelprogram gewaarsku? (1 x 1) (1)
- 1.5.3 Verduidelik die konsep *Stalinisasie* in die konteks van die Koue Oorlog in Oos-Europa. (1 x 2) (2)
- 1.5.4 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en lewer kommentaar op hoe die magsgreep in Tsjeggo-Slowakye en die Berlynse Krisis 'baie skade aan die Sowjet-beeld in Europa' gedoen het. (2 x 2) (4)

- 1.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe die verspreiding van kommunisme in Europa ná die Tweede Wêreldoorlog (1945) tot Koue Oorlog-spanning tussen die Verenigde State van Amerika (VSA) en die Sowjetunie (USSR) gelei het. (8)  
**[50]**

**VRAAG 2: WATTER IMPAK HET ETNIESE STREEKSVERDELINGS IN ANGOLA GEDURENDE DIE 1970's OP DIE BURGEROORLOG GEHAD?**

Bestudeer Bron 2A, 2B, 2C en 2D en beantwoord die vrae wat volg.

**2.1 Gebruik Bron 2A.**

- 2.1.1 Wat, volgens die bron, was gedeeltelik verantwoordelik vir die stagnering van die antikoloniale oorlog in Angola? (1 x 1) (1)
- 2.1.2 Definieer die konsep *nasionalistiese magte* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 2.1.3 Lewer kommentaar op wat geïmpliseer word met die stelling, 'die Portugese weermag het die grense beheer en was vry om enige plek in die land te beweeg', in die konteks van die impak van antikoloniale bewegings. (2 x 2) (4)
- 2.1.4 Haal TWEE bewyse uit die bron aan wat beweer dat die Portugese beleid van kolonisasie op 25 April 1974 verander het. (2 x 1) (2)

**2.2 Lees Bron 2B.**

- 2.2.1 Identifiseer DRIE Angolese partye in die bron wat Portugese koloniale beheer in die 1950's teengestaan het. (3 x 1) (3)
- 2.2.2 In die konteks van 'n koalisieregering in Angola, lewer kommentaar op wat met die stelling, 'Elke vryheidsbeweging het hulle voorkeur gehad indien 'n nasionalistiese koalisie (alliansie) onmoontlik sou wees', geïmpliseer word. (2 x 2) (4)
- 2.2.3 Noem enige TWEE stappe in die bron wat die Organisasie vir Afrika-eenheid (OAE) gedoen het voordat die datum van die Angolese onafhanklikheid vasgestel kon word. (2 x 1) (2)
- 2.2.4 Verduidelik die term *koalisieregering* in die konteks van die Angolese regering in 1975. (1 x 2) (2)

**2.3 Lees Bron 2C.**

- 2.3.1 Met verwysing na die bewyse in die bron en jou eie kennis, verduidelik waarom jy dink dat onder die drie vryheidsbewegings, dit vir die MPLA maklik sou wees om beheer oor Luanda te neem en die regering van Angola te vorm. (2 x 2) (4)
- 2.3.2 Gebruik die bewyse in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom dit vir Zaïre (die Kongo) gerieflik was om die FNLA te ondersteun. (1 x 2) (2)
- 2.3.3 Lewer kommentaar op die bruikbaarheid van hierdie bron vir 'n geskiedkundige wat die Angolese Burgeroorlog van 1975 navors. (2 x 2) (4)

- 2.4 Verwys na Bron 2B en 2C. Verduidelik hoe die inligting in Bron 2B die bewyse in Bron 2C ondersteun oor die etniese streeksverdelings wat tydens die Angolese Burgeroorlog bestaan het. (2 x 2) (4)
- 2.5 Bestudeer Bron 2D.
- 2.5.1 Identifiseer TWEE bewyse in die bron wat aandui hoe die Portugese regering die wedywing tussen vryheidsbewegings gedurende die burgeroorlog in Angola aangehits het. (2 x 1) (2)
- 2.5.2 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en lewer kommentaar op hoe die burgeroorlog in Angola tot 'n Koue Oorlog verhewig het. (1 x 2) (2)
- 2.5.3 Volgens die bron was konflikte en 'n afwesigheid van samewerking tussen die drie Angolese vryheidsbewegings op TWEE faktore gebaseer. Noem hierdie faktore. (2 x 1) (2)
- 2.5.4 Verduidelik waarom die FNLA en UNITA hulle vyand (MPLA) uitgebeeld het as 'n voortsetting van die koloniale stelsel wat sou voortgegaan het om onderskeid tussen ras en klas in Angola te herhaal. (1 x 2) (2)
- 2.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om die impak wat etniese streeksverdelings in Angola gedurende die 1970's op die burgeroorlog gehad het, te verduidelik. (8) [50]

### VRAAG 3: HOE HET REGERINGSOWERHEDE IN ALABAMA IN 1963 TYDENS DIE BIRMINGHAM-VELDTOG DIE GEWELDLOSE KINDEROPTOG HANTEER?

Bestudeer Bron 3A, 3B, 3C en 3D en beantwoord die vrae wat volg.

#### 3.1 Gebruik Bron 3A.

- 3.1.1 Volgens die bron, waarom het Birmingham die bynaam 'Bombingham' gekry? (1 x 1) (1)
- 3.1.2 Definieer die term *burgerregte-aktiviste* in jou eie woorde. (1 x 2) (2)
- 3.1.3 Gebruik die inligting in die bron en jou eie kennis en verduidelik waarom dr. King in die tronk gesit is. (2 x 2) (4)
- 3.1.4 Haal enige TWEE maniere uit die bron aan om aan te dui hoe die polisie die betogers gedurende die Kinderoptog hanteer het. (2 x 1) (2)
- 3.1.5 Identifiseer TWEE maniere in die bron waarop jong swart mans in die stad se armste deel weerwraak geneem het vir die aanrandings en aanvalle deur die polisie. (2 x 1) (2)

#### 3.2 Bestudeer Bron 3B.

- 3.2.1 Noem enige TWEE eise in die bron wat die betogers tydens die Kinderoptog van die Birmingham-veldtog gestel het. (2 x 1) (2)
- 3.2.2 Verduidelik waarom die teenwoordigheid van Martin Luther King Jr. by die Kinderoptog dit geloofwaardigheid kon gee. (2 x 2) (4)

#### 3.3 Verwys na Bron 3A en 3B. Verduidelik hoe hierdie bronne mekaar ondersteun met betrekking tot die betogings van die Kinderoptog tydens die Birmingham-veldtog in 1963. (2 x 2) (4)

#### 3.4 Lees Bron 3C.

- 3.4.1 Volgens die bron, wat het Audrey Faye Hendriks oor die Kinderoptog onthou? Gee TWEE antwoorde. (2 x 1) (2)
- 3.4.2 Lewer kommentaar op waarom polisiemanne beweer het dat Audrey Faye 'gedwing is om deel te neem' aan die Kinderoptog. (2 x 2) (4)
- 3.4.3 Identifiseer bewyse in die bron wat daarop dui dat toestande vir die kinders wat in polisie-selle aangehou is, nie goed vir hulle gesondheid was nie. (1 x 1) (1)
- 3.4.4 Verduidelik die beperkings van die bron vir 'n geskiedkundige wat die Kinderoptog tydens die Birmingham-veldtog in 1963 navors. (2 x 2) (4)

## 3.5 Raadpleeg Bron 3D.

- 3.5.1 Volgens die bron, wie is verstom deur die skokkende beelde van die Birmingham-veldtog? Gee TWEE antwoorde. (2 x 1) (2)
- 3.5.2 Lewer kommentaar op wat Gloria Clark geïmpliseer het met die woorde, 'En ek het gesê dat daar geen kans is dat hy gaan definieer hoe mense in hierdie land waarin ek woon, behandel moet word nie', in die konteks van hoe betogers tydens die Birmingham-veldtog behandel is. (2 x 2) (4)
- 3.5.3 Verduidelik die term *desegregeer* in die konteks van veranderinge aan diskriminerende wette in Amerika in die 1960's. (1 x 2) (2)
- 3.5.4 Tot watter gevolgtrekking kan jy kom oor die stelling, '... het Kennedy geglo dat dit tyd was om burgerregte heel boaan sy agenda te plaas ...', in die konteks van die impak van die Birmingham-veldtog? (1 x 2) (2)
- 3.6 Gebruik die inligting in die relevante bronne en jou eie kennis en skryf 'n paragraaf van ongeveer AGT reëls (ongeveer 80 woorde) om te verduidelik hoe regeringsowerhede in Alabama in 1963 tydens die Birmingham-veldtog die geweldlose Kinderoptog hanteer het. (8)

**[50]**



**AFDELING B: OPSTELVRAE**

Beantwoord ten minste EEN vraag, maar NIE meer as TWEE vrae in hierdie afdeling NIE.

Jou opstel moet ongeveer DRIE bladsye lank wees.

**VRAAG 4: DIE UITBREIDING VAN DIE KOUE OORLOG: GEVALLESTUDIE – VIËTNAM**

Militêre strategieë wat deur die Amerikaanse weermag toegepas is, kon nie daarin slaag om tussen 1962 en 1973 'n klein toegewyde weermag van Viëtkong-guerillas in die Viëtnam-oorlog te verslaan nie.

Stem jy met die stelling saam? Ondersteun jou antwoord met relevante historiese bewyse.

**[50]****VRAAG 5: ONAFHANKLIKE AFRIKA: GEVALLESTUDIE – DIE KONGO**

Bespreek krities die doeltreffendheid van Mobutu Sese Seko se politieke en ekonomiese beleide in die ontwikkeling van die Kongo nadat onafhanklikheid van Belgiese koloniale heerskappy in die 1960's verkry is.

**[50]****VRAAG 6: BURGERLIKE VERSET VANAF DIE 1950's TOT DIE 1970's: DIE SWARTMAGBEWEGING**

Verduidelik tot watter mate die Swartmagfilosofie suksesvol was om eietrots (selftrots) en dryfkrag (moed) by swart Amerikaners te kweek om gedurende die 1960's en die 1970's segregasie en polisiewreedheid in die Verenigde State van Amerika te konfronteer.

Ondersteun jou argument met relevante historiese bewyse.

**[50]****TOTAAL: 150**